

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

آینه معرفت

(فصلنامه علمی - پژوهشی فلسفه و کلام اسلامی)

سال پانزدهم، شماره ۴۴/ پاییز ۱۳۹۴

صاحب امتیاز:

دانشگاه شهید بهشتی
دانشکده الهیات و ادیان

مدیر مسئول:

دکتر حسن سعیدی

سر دبیر:

دکتر محمدعلی شیخ

مدیر داخلی:

دکتر زکریا بهارنژاد

اعضای هیئت تحریریه به ترتیب الفبا:

دکتر محمد ابراهیمی ورکیانی (استادیار دانشگاه شهید بهشتی)، دکتر سیدعلی اکبر افجه‌ای (استاد دانشگاه علامه طباطبایی)، دکتر رضا اکبریان (استاد دانشگاه تربیت مدرس)، دکتر محسن جوادی (دانشیار دانشگاه قم)، آیت‌الله دکتر سیدحسن سعادت مصطفوی (دانشیار دانشگاه امام صادق)، دکتر حسن سعیدی (دانشیار دانشگاه شهید بهشتی)، دکتر محمدعلی شیخ (استاد دانشگاه شهید بهشتی)، دکتر منوچهر صانعی (استاد دانشگاه شهید بهشتی) دکتر قربان علمی (دانشیار دانشگاه تهران)

همکاران علمی این شماره به ترتیب الفبا:

دکتر خدادبخش اسدالهی، دکتر محمد مهدی باباپور، دکتر زکریا بهارنژاد، دکتر محسن جاهد، دکتر مسعود حاجی ربیع، دکتر اسماعیل دارابکلائی، دکتر حسن سعیدی، دکتر میثم سفیدخوش، دکتر مرتضی سمنون، دکتر سید محمد اسماعیل سیدهاشمی، دکتر محمدجواد شمس، دکتر منوچهر صانعی، دکتر حسین مقیسه، دکتر حسین واله

مترجم چکیده‌ها:

دکتر محمد رضا عنانی سراب

ویراستار:

فروغ کاظمی

صفحه‌آرا:

مریم میرزایی

نشانی: تهران، اوین، دانشگاه شهید بهشتی، دانشکده الهیات و ادیان، دفتر مجله کد پستی: ۱۹۸۳۹۶۹۴۱۱

www.sbu.ac.ir/maaref/ayenehmarefat
E-Mail: ayenehmarefat@sbu.ac.ir

تلفکس: ۲۲۴۳۱۷۸۵ تلفن: ۲۹۹۰۵۶۹۴
چاپ و صحافی: چاپخانه دانشگاه شهید بهشتی

در تاریخ ۹۱/۱۰/۲۵ طی نامه ۲۰۵۱۳۹/۳/۱۸ رتبه علمی پژوهشی فصلنامه آینه معرفت توسط کمیسیون نشریات وزارت علوم و تحقیقات و فناوری تمدید اعتبار شده است.

فصلنامه آینه معرفت در سایت زیر به طور تمام متن قابل بازیابی است:

www.ISC.gov.ir
www.SCJ.sbu.ac.ir

پایگاه استنادی علوم جهان اسلام
پایگاه نشر دانش (پند)

سال نشر: ۱۳۹۴

توجه: مسئولیت مطالب و نظریات مطرح شده در مقاله‌های این فصلنامه برعهده نویسندگان آن است و چاپ آنها به معنای تأیید آنها نیست.

راهنمای نگارش مقالات

از نویسندگان محترم تقاضا می‌شود از ارسال مقالاتی که مطابق شیوه‌نامه نیست، خودداری فرمایند؛ صرفاً مقالاتی مورد ارزیابی قرار می‌گیرند که مطابق شیوه‌نامه نگاشته شده باشند.

۱. مشخصات نویسنده: نام و نام خانوادگی، مرتبه علمی و سازمان متبوع صاحب اثر (مؤلف / مترجم)، نشانی دقیق پستی و الکترونیکی و تلفن تماس در پایان مقاله آورده شود.
۲. تصمیم‌گیری در مورد چاپ مقاله‌ها توسط هیئت تحریریه و دو داور متخصص صورت می‌پذیرد.
۳. مقاله در نشریه دیگر چاپ نشده یا همزمان برای سایر مجلات ارسال نشده باشد.
۴. مقالات دانشجویان در مقطع تحصیلات تکمیلی در صورتی برای داوری ارسال خواهد شد که نام استاد راهنما نیز ذکر شده باشد.
۵. موضوع مقالات: مقاله‌های ارسالی مرتبط با زمینه‌های تخصصی فلسفه و کلام اسلامی به یکی از سه زبان فارسی، انگلیسی و عربی پذیرفته می‌شود.
۶. اجزای مقاله: عنوان مقاله، چکیده فارسی و انگلیسی، کلید واژه‌ها، مقدمه، متن، نتیجه، ارجاعات توضیحی، منابع؛ مقاله در کادر مشخص شده مجله (راست، چپ و پایین ۴/۵ سانتیمتر و بالا ۶ سانتیمتر) و قلم زر ۱۳، حداکثر ۲۵ صفحه - تنظیم شود.
۷. دریافت مقاله فقط از طریق سامانه پند، سامانه مدیریت نشر به آدرس www.scj.sbu.ac.ir امکان پذیر است.
۸. معادل اصطلاحات و اعلام بلافاصله پس از اصطلاح یا نام در داخل پرانتز آورده شود.
۹. اعلام ناآشنا اعراب گذاری شود.
۱۰. منبع تبدیل سال‌ها از هجری به میلادی یا بالعکس: وستنفلد، فردیناند و ادوارد ماہلر، تقویم تطبیقی هزار و پانصد ساله هجری قمری و میلادی، مقدمه و تجدیدنظر از حکیم‌الدین قریشی، تهران، فرهنگسرای نیاوران، ۱۳۶۰.
۱۱. در پایان مقاله، نخست ارجاعات توضیحی آورده می‌شود که صرفاً شامل توضیحات ضروری است نه ارجاع به منابع.
۱۲. شیوه ارجاع به منابع: به جای ذکر منابع در زیرنویس یا پایان مقاله، در پایان هر نقل قول مستقیم یا غیرمستقیم مراجع مربوط، به این شکل داخل پرانتز قرار داده شود: (نام خانوادگی مؤلف، صفحه). چنانچه بیش از یک اثر از مؤلف ذکر شود، منبع به این شکل ارائه گردد: (نام خانوادگی مؤلف، عنوان مقاله یا کتاب، صفحه).

۱۳ فهرست الفبایی منابع (فارسی و غیر فارسی جدا):

- کتاب:

نام خانوادگی، نام (نویسنده)، عنوان کتاب، شماره جلد، نام مترجم یا مصحح و غیره، محل نشر، نام ناشر، سال نشر.

- مقاله:

الف) چاپ شده در مجموعه یا دایرةالمعارف:

نام خانوادگی، نام (نویسنده)، «عنوان مقاله»، نام مترجم، عنوان مجموعه یا دایرةالمعارف، اهتمام کننده، محل نشر، نام ناشر، سال نشر، صفحه‌ها.

ب) چاپ شده در مجلات:

نام خانوادگی، نام (نویسنده)، «عنوان مقاله»، نام مترجم، نام مجله، دوره یا جلد، شماره (فصل / ماه و سال)، صفحه‌ها.

ج) چاپ شده در روزنامه:

نام خانوادگی، نام (نویسنده)، «عنوان مقاله»، نام مترجم، نام روزنامه، شماره (روز و ماه و سال)، صفحه.

- سند:

نام سازمانی که سند در آنجا نگهداری می‌شود، شماره پرونده، شماره سند.

لطفاً میزان تحصيلات، رتبه و پایه علمی، محل کار دانشگاهی، شماره تلفن منزل و محل کار، تلفن همراه، نشانی، شماره کد یا صندوق پستی و پست الکترونیک خود را در برگه‌ای مجزا همراه مقاله ارسال نمایید.

فهرست مطالب

۷	مقایسه آراء ابن میمون و علامه طباطبائی در توحید ذات و صفات، سید محمد اسماعیل سید هاشمی - زلیخا مجدانی
۸	موفقیت یا عدم موفقیت کانت در استنتاج حکم ذوقی، حمیدرضا ورکشی - علی سلمانی
۹	تأملی بر رویکرد تمثیل تکوینی در تبیین برخی از آیات قرآن کریم، عبدالله محمدی پارسا - امین محمدی پارسا - حسن سعیدی
۱۰	بررسی شبهه‌های مخالفان علم منطق و پاسخ‌های علامه طباطبائی به آنها، ابراهیم نوئی
۱۱	نظریه میرزا مهدی اصفهانی در جداسازی آموزه‌های دینی از علوم بشری در کشف معارف دینی، سیدعلی دلبری - محمد اسحاق عارفی
۱۲	بررسی اجمالی جلوه‌های شناخت و تربیت در عرفان اسلامی، راضیه حجتی زاده
۱۳	پیشرفت علم در پارادایم کوهن، رضا صادقی
14	<i>A Survey of the Unity of the Divine Essence and Attributes from the Point of View of Maimonides and Allameh Tabatabai, Seyyed Mohammad Esmaeil Seyyed Hashemi-Zoleykha Majdani</i>
15	<i>Success or Failure of Kant in Inferring Judgment of Taste, Hamid Reza Varkashi-Ali Salmani</i>
16	<i>Reflecting on the Analogical Approach in the Interpretation of Some Verses of the Holy Quran, Abdullah Mohammadi Parsa- Amin Mohammadi Parsa-Hassan Saedi</i>
17	<i>A Survey of Doubts Raised by Critics of Logic and Allameh Tabataba'i's Answers, Ebrahim Noei</i>
18	<i>Mirza Mehdi Isfahani's Theory of Separation of Religious Teachings from Human Sciences in Revealing Religious Knowledge, Seyyed Ali Delbari-Muhammad Ishaq Arefi</i>
19	<i>A Brief Survey on Manifestations of Knowledge and Training in Islamic Mysticism, Raziye Hojjatizadeh</i>
20	<i>Progress of Science in Kuhn's Paradigm, Reza Sadeghi</i>

فصلنامه فلسفه و کلام اسلامی آینه معرفت

دانشگاه شهید بهشتی، پاییز ۹۴

Research Journal of Islamic Philosophy and
Theology of Shahid Beheshti University

کد مقاله: ۴۱۱۳

مقایسه آراء ابن میمون و علامه طباطبائی در توحید ذات و صفات

سیدمحمداسماعیل سیدهاشمی*

زلیخا مجدانی**

چکیده

توحید ذات و صفات باری تعالی از موضوعات مهم در الهیات و دغدغه متکلمان، فیلسوفان و عرفای ادیان ابراهیمی بوده است. در این مقاله تلاش بر این است که با نگاهی مقایسه‌ای، نظرات دو فیلسوف و مفسر یهودی و مسلمان مورد بررسی و تحلیل قرار گیرد. این دو اندیشمند سعی کرده‌اند صفات الهی مطرح شده در کتاب آسمانی خود را به گونه‌ای توجیه کنند که با صرافت و بساطت ذات الهی منافات نداشته باشد.

ابن میمون مفسر بزرگ یهودی برای حفظ بساطت ذات، هرگونه صفت ایجابی برای خدا را نفی کرده است. وی انتساب این صفات به خدا را همچون انتساب جسمانیت به او محال دانسته و به الهیات سلبی روی آورده است و در نتیجه تمام صفاتی که در عهد عتیق به کار رفته اعم از صفات اخباری و صفات کمالی ایجابی را تأویل می‌نماید که به نظر می‌رسد هر چند ابن میمون به درستی بر توحید و صرافت ذات الهی تأکید داشته ولی با نفی صفات ایجابی شبهه تعطیل شدن معرفت و خلو ذات از کمالات را نتوانسته توجیه نماید درحالی که علامه طباطبائی به عنوان یکی از متفکران شیعی در عالم اسلام منافاتی بین توحید ذاتی و اسناد حقیقی صفات ایجابی جمالی و جلالی که در قرآن به خدا نسبت داده شده نمی‌بیند. و به گونه‌ای مسئله را تبیین کرده که نه اوصاف الهی در قرآن حمل بر مجاز شود و نه ذات الهی از صفات کمالی خالی گردد. در این مقاله مبانی و لوازم دو دیدگاه مقایسه شده است. کلیدواژه‌ها: تورات، قرآن، توحید ذاتی، توحید صفاتی، صرافت ذات، ابن میمون، علامه طباطبائی.

m-hashemy@sbu.ac.ir

* عضو هیئت علمی دانشگاه شهید بهشتی

** دانش آموخته فلسفه و کلام دانشگاه شهید بهشتی

تاریخ پذیرش: ۹۴/۳/۱۷

تاریخ دریافت: ۹۴/۱/۱۲

فصلنامه فلسفه و کلام اسلامی آینه معرفت
دانشگاه شهید بهشتی، پاییز ۹۴

Research Journal of Islamic Philosophy and
Theology of Shahid Beheshti University
کد مقاله: ۴۰۱۶

موفقیت یا عدم موفقیت کانت در استنتاج حکم ذوقی

حمیدرضا ورکشی*
علی سلمانی**

چکیده

یکی از محورهای بحث کانت در نقد قوه حکم آن است که نشان دهد زیبایی‌شناسی نه به لذت و ادراک حسی وابسته است، نه به مفهوم‌سازی؛ بلکه تجربه خاصی است که از تعادل میان خیال و عقل حاصل می‌شود و لذتی ضروری است و چیزی است که بدون هیچ مفهومی به متعلق رضایتی ضروری شناخته شود. کانت بعد از تحلیل زیبایی با یک تناقض مواجه می‌شود که زیبایی از طرفی حکمی ذوقی محض و صرفاً شخصی است و از طرفی دیگر ضروری و کلی است بر این اساس وی درصدد رفع این تناقض برآمد. در این پژوهش برآنیم تا موفقیت کانت در مسئله استنتاج را ارزیابی کنیم و اینکه آیا کانت در استنتاج احکام زیباشناختی محض موفق بوده است؟ و نتیجه اینکه وجه ضمان کلیت در حکم ذوقی محض «پیشینی بودن سوژکتیویستی ذوق» است و در پایان به نقد و بررسی منتقدین دیدگاه کانت پرداخته خواهد شد.

کلیدواژه‌ها: کانت، حکم ذوقی، استنتاج، منتقدین، نفس.

فصلنامه فلسفه و کلام اسلامی آینه معرفت

دانشگاه شهید بهشتی، پاییز ۹۴

Research Journal of Islamic Philosophy and
Theology of Shahid Beheshti University

کد مقاله: ۴۱۰۸

تأملی بر رویکرد تمثیل تکوینی در تبیین برخی از آیات قرآن کریم

عبدالله محمدی پارسا *

امین محمدی پارسا **

حسن سعیدی ***

چکیده

تبیین برخی از آیات قرآن کریم، به جهت محذورات کلامی و فلسفی در فهم ظاهری از آن، یکی از مباحث پرچالش در حوزه علوم قرآن و تفسیر بوده و از این رهگذر برخی از مفسران به دلالت ظاهری این آیات تمسک کرده و برخی نیز نگرش تأویلی و فهم باطنی را برگزیده‌اند؛ در این میان مفسرانی چون شیخ محمد عبده، علامه طباطبایی و آیت‌الله جوادی آملی، با رویکردی نوین، در عین اصرار بر چارچوب و اشارات معنای ظاهری، قائل به فهمی تکوینی و تمثیلی از این آیات شده‌اند. از نظر ایشان مواردی چون تخاطب خداوند با ملائکه، نافرمانی ابلیس، اسکان آدم ع در بهشت، فریب وی توسط ابلیس، عرضه امانت الهی به آسمان و زمین، خشیت و اطاعت ایشان و ... همگی ریشه در امری تکوینی و حقیقتی غیبی داشته که با بیانی تمثیلی بیان شده است. این مقاله می‌کوشد که در ابتدا رویکرد تمثیل تکوینی در تبیین این آیات را بررسی کند و در ادامه با اشاره به برخی از نقد ها و مخالفت‌ها و با ارائه شواهد و خاستگاه‌های تفسیری، فلسفی و عرفانی، آن را سنجیده و ارزیابی نماید.

کلیدواژه‌ها: تمثیل، تمثیل تکوینی، تأویل، تشبیه، آیات خلقت انسان.

* دانشجوی دکتری معارف دانشگاه قم

** دانش آموخته فلسفه معارف دانشگاه قم

*** عضو هیئت علمی دانشگاه شهید بهشتی

فصلنامه فلسفه و کلام اسلامی آینه معرفت
دانشگاه شهید بهشتی، پاییز ۹۴

Research Journal of Islamic Philosophy and
Theology of Shahid Beheshti University
کد مقاله: ۴۰۰۲۰

بررسی شبهه‌های مخالفان علم منطق و پاسخ‌های علامه طباطبائی به آنها

ابراهیم نونی*

چکیده

مخالفان علم منطق از قدیم‌الایام با رویکردهایی متفاوت، شبهه‌هایی را علیه منطق‌پژوهی وارد کرده، و از ناروایی روی‌آوری به این دانش سخن گفته‌اند. این شبهه‌ها قابل ارجاع به چهار دسته کلی هستند. نوشتار حاضر می‌کوشد ضمن گزارش این دسته‌ها، نشان دهد که علامه طباطبائی کوشیده است در دفاع از منطق‌پژوهی، پاسخ‌های استواری را در برابر این قبیل شبهه‌ها پیش روی نهد. علامه علم بدون منطق را بازتاب طریق فطری فکر و استدلال می‌داند و تصریح می‌کند که بدون استمداد از منطق در معارف اسلامی، حتی یک مسئله را نمی‌توان اثبات کرد. به باور وی حتی معترضان منطق‌پژوهی نیز در شبهه‌های خود نسبت به اشتغال به علم منطق و صدور فتوای ناروایی اشتغال به این علم، چاره‌ای از تمسک به همین طریق فطری ندارند. شبهه‌های معترضان در یک دسته‌بندی کلی در چهار دسته زیر جای می‌گیرند؛

- شبهه‌های ناظر به فایده علم منطق؛
 - شبهه‌های ناظر به درستی علم منطق؛
 - شبهه‌های ناظر به انگیزه‌های ورود، ترجمه و ترویج منطق در جهان اسلام؛
 - شبهه‌های ناظر به پیامدهای اشتغال به علم منطق.
- نوشتار حاضر می‌کوشد شبهه‌های فوق را به آثار علامه طباطبائی عرضه کند و پاسخ‌های وی به آنها را تا حد امکان با پاسخ‌های دیگران مقارن سازد.
- کلیدواژه‌ها: علامه طباطبائی، المیزان، منطق، منطق‌دانان، مخالفان منطق.

نظریه میرزا مهدی اصفهانی در جداسازی آموزه‌های دینی از علوم بشری در کشف معارف دینی

سیدعلی دلبری*
محمد اسحاق عارفی**

چکیده

روش کشف معارف دینی از مباحث مهم از آغاز پیدایش دین در باب دین‌شناسی بوده است. یکی از روش‌های مورد توجه در این باره روشی است که دین‌شناس سترگ و اندیشمند توانا حضرت آیت الله میرزا مهدی اصفهانی ارائه کرده است. بر اساس این روش معارف دینی به ویژه معارف مربوط به خداشناسی یک امر فطری بوده و پس از تقوا و عبادت در پرتو نور عقلی که خارج از حوزه وجود انسان است مکشوف می‌گردد؛ اما داده‌های عقلانی که از طریق قوه عقلی انسان پدید می‌آید و برهان‌های عقلی که بر بدیهیات استوار بوده و به وسیله نیروی ادراکی انسان تحقق می‌یابد و همچنین معارف برون دینی، نه تنها در کشف معارف دینی دخالت ندارد؛ بلکه مانع و حجاب برای معارف مزبور قلمداد می‌شود.

در بررسی این نظریه به روش توصیفی - تحلیلی این مطلب به دست آمده که هم کشف معارف دینی به وسیله عقلی خارج از وجود انسان خالی از ابهام نیست و هم مانع بودن استدلال‌های عقلی مبتنی بر بدیهیات و معارف بیرون دینی قابل دفاع نبوده و با مشکل جدی مواجه است.

کلیدواژه‌ها: معارف دینی، کشف معارف دینی، عقل نوری و استدلال‌های عقلی.

فصلنامه فلسفه و کلام اسلامی آینه معرفت

دانشگاه شهید بهشتی، پاییز ۹۴

Research Journal of Islamic Philosophy and
Theology of Shahid Beheshti University

کد مقاله: ۴۸۷۵

بررسی اجمالی جلوه‌های شناخت و تربیت در عرفان اسلامی

راضیه حجتی‌زاده *

چکیده

جهان‌بینی و معرفت‌شناسی عرفانی که خود را در قالب نگاهی ژرف به ژرفنای دین می‌شناساند، همواره در تلاش برای ایجاد گفتگویی دو سویه با چشم‌اندازهای موجود بوده است تا از این مجری، بتواند مبانی و شالوده‌های خود را در بستر فکر و فرهنگ ایرانی-اسلامی تکوین و تثبیت کند. در همین خصوص، عرفان اسلامی در حین جهت‌دهی به تعاملات معرفت‌شناختی، هستی‌شناختی و جامعه‌شناسی خود، درصدد برآمده است تا این همه را در قالب دو محور «تعلیم و آموزش» و «تربیت و پرورش» استمرار بخشد. برای آگاهی از چند و چون دستیابی عرفان اسلامی در نیل به این مقصود، مقاله حاضر بر آن است تا ضمن تأملی بر مفهوم تعلیم و تأدیب و تفاوت میان این دو، روش‌های دستیابی به اهداف آموزشی و ابعاد آن را در قالب برنامه‌های عملی عرفان بررسی کند. به این منظور، ابتدا به نقش پیر یا مؤدب در شکوفایی ساحت‌های فردی-اجتماعی سالک اشاره می‌شود و سپس، برای تعریف کلیدواژه‌های تربیتی در عرفان اسلامی، دیدگاه‌های شناختی-اجتماعی در مبحث خودشناسی (معرفت‌الذات) و جایگاه خود در روان‌شناسی تربیتی صوفیانه تبیین و نقش زبان در هر یک از مراتب و گونه‌های تربیتی تشریح می‌گردد. در پایان این نوشتار به این پرسش‌ها پاسخ داده می‌شود: آیا تربیت عرفانی، به غیر از ابعاد شناختی و فردی قادر است به رشد و بالندگی اجتماعی و بینافردی انسان‌ها نیز نظری داشته باشد؟ ماهیت این نوع تعلیم، تا چه اندازه به ابزارهایی وابسته است تا زمینه‌های مناسب را برای تحقق اهداف چنین نظامی فراهم آورد.

کلیدواژه‌ها: عرفان، خودشناسی، ادب، زبان عرفان، معرفت‌شناسی.

فصلنامه فلسفه و کلام اسلامی آینه معرفت
دانشگاه شهید بهشتی، پاییز ۹۴

Research Journal of Islamic Philosophy and
Theology of Shahid Beheshti University
کد مقاله: ۴۰۴۹

پیشرفت علم در پارادایم کوهن

رضا صادقی *

چکیده

کوهن پیشرفت علم را بدون استفاده از مفهوم صدق یا تقرب به صدق تبیین می‌کند. او با این تلقی رایج موافق نیست که انباشت نظریه‌های تأیید شده عامل پیشرفت علم است. انقلاب علمی در نظام فکری او گسستی است که باعث پیدایش پارادایمی قیاس‌ناپذیر است. کوهن همچنین با تمسک به فرضیه‌ی تطور هیچ‌گونه غایتی را برای تاریخ علم در نظر نمی‌گیرد و پیچیدگی شاخه‌های تخصصی علوم را ناشی از تحولات بی‌هدف می‌داند. بنابراین پیشرفت به معنای انباشت صدق یا تقرب به صدق مطرح نیست. پیشرفت صرفاً به این معناست که یک پارادایم امکان پژوهش در مسائل تخصصی و جزئی را فراهم می‌کند و در حل مسائل درونی خود رو به پیشرفت است. در این مقاله استدلال خواهد شد که بدون تمسک به مفهوم صدق نمی‌توان از پیشرفت در علم سخن گفت. با اینکه کوهن انقلاب را به عنوان گسست معرفی می‌کند اما این ادعا از نظر تاریخی قابل اثبات نیست و منتقدین او نشان می‌دهند که حتی در انقلاب‌های علمی مورد ادعای او نیز بسیاری از دستاوردهای گذشته حفظ شده‌اند. خود کوهن نیز در آثار بعدی خود از لزوم تحول در مفهوم انقلاب خبر می‌دهد.

کلیدواژه‌ها: کوهن، انقلاب علمی، پیشرفت، صدق، تاریخ علم، غایت.

A Survey of the Unity of the Divine Essence and Attributes from the Point of View of Maimonides and Allameh Tabatabai

Seyyed Mohammad Esmaeil Seyyed Hashemi *
Zoleykha Majdani **

Abstract

The Unity of the Divine Essence and Attributes has always been one of most important topics in theology and an issue of high interest to theologians, philosophers and the mystics of Abrahamic Religions. The present article is an attempt to consider the viewpoints of one Jewish and one Muslim philosopher and to analyze them in a comparative manner with reference to the Old Testament and Quran. Maimonides, as a Jewish theologian, takes the view that as God is incorporeal no attribute dependent upon material constitution can be applied to His essence. So he considers the attribution of affirmative attributes to God in the Old Testament interpretative. While Allameh Tabatabaei, one of the Muslims thinkers, does not believe in the incompatibility of the unity of essence and the real ascription of attributes of affirmative eternal beauty and divine majesty to God in Quran. The present articles compares the basic principles and the requirements of these two viewpoints.

Key Terms: *Torah, Quran, Unity of Divine Essence, Unity of Devine Attributes, Maimonides, Allameh Tabatabaei.*

* Shahid Beheshti University

m-hashemy@sbu.ac.ir

** Shahid Beheshti University

Success or Failure of Kant in Inferring Judgment of Taste

Hamid Reza Varkashi*
Ali Salmani**

Abstract

In his critique of judgment, Kant tries to show that the aesthetic is neither tied to perception nor to conceptualization of reason; and that it is a certain type of experience which results from harmony of imagination and understanding. This experience necessarily involves pleasure and it is known without any concept of its object. In his analysis of beauty, Kant meets a contradiction: on the one hand, aesthetic judgment is pure judgment of taste and is merely personal judgment; on the other hand, it is universal and essential judgment. Kant attempts to solve this contradiction. The present paper intends to evaluate Kant's attempt to solve the contradiction. In specific, it provides answer to the question whether Kant succeeds to find a solution. The conclusion is that the priority of the subjective principle of taste is the guarantee for the universality principle and the essentiality of aesthetic judgment. The paper ends with the discussion of the critics of Kant's view.

Key Terms: *Kant, judgment of taste, inference, critics, impulsive mind.*

* hamid_varkeshi@yahoo.com

**Avicenna University

Reflecting on the Analogical Approach in the Interpretation of Some Verses of the Holy Quran

Abdullah Mohammadi Parsa*
Amin Mohammadi Parsa**
Hassan Saeidi***

Abstract

The conflict between the literal meaning of some verses of the holy Quran due to philosophical and theological limitations has always been a big challenge for interpreters of the holy Quran. Some interpreters have chosen the literal meanings over the other meanings of the verses and some others have stuck to the interpretative implied meaning. In between, meaning interpreters like *Sheikh Mohammad Abdu*, and *Allameh Tabatabai*, and *Ayatollah Javadi Amoli* have adopted a new approach which insists on the literal meaning as a frame of reference and at the same time gives due attention to the analogical ontological meaning of the verses. In this view, every event like dialogue of God with angels, disobedience of the Satan, living in the heaven, deception of *Adam* by *Satan*, offering the trust of god to humans, all of which have their origins in an ontological unseen reality which is revealed in a analogical way. The present article attempts first to consider the ontological approach to interpretation and then by responding to criticisms evaluates the validity of the approach.

Key Terms: *analogy, ontological analogy, interpretation, actual meaning, verses on the human creation.*

* University of Qom

** University of Qom

*** Shahid Beheshti University

h-saeidi@sbu.ac.ir

A Survey of Doubts Raised by Critics of Logic and Allameh Tabataba'i's Answers

Ebrahim Noei *

Abstract

Since ancient times, the opponents of logic with different approaches have cast doubts on the logical approach deeming it invalid or at best inappropriate. Criticisms leveled against logic can largely be divided into four groups which are concerned with: its utility, its validity, the motivation behind translation and dissemination of texts on logic in the Islamic world, and the consequences of employing logic. The present article first introduces these groups and then attempts to provide Allameh Tabataba'i's precise and definitive answers to them, drawing mostly upon his works and comparing his answers to those of others. Considering logic as the man's natural way of thinking and reasoning, Allameh argues that without employing it we cannot even prove a single issue in Islamic teachings. In his view, even in their criticism, critics of logic inevitably use such a natural way of reasoning.

Key Terms: *Allameh Tabataba'i, Tafsir al-Mizan, logic, logician, critics of logic.*

* Shahid Beheshti University

ebrahim.noei@yahoo.com

Mirza Mehdi Isfahani's Theory of Separation of Religious Teachings from Human Sciences in Revealing Religious Knowledge

Seyyed Ali Delbari*
Muhammad Ishaq Arefi**

Abstract

Since the beginning, the method of revealing (exploring) religious knowledge has been one of the important issues in religion. One such method has been proposed by the great theologian and prominent intellectual Ayatollah Mirza Mahdi Esfahani. Based on this method, religious teachings especially the part related to theology (the study of the concept of God) is innate (*fetri*, that is, part of the constitution of human beings). It is only revealed through pioussness (fear of God) and worship of God in the light of an intellect which moves beyond human existence. While intellectual data, which are subject to man's intellectual faculty and reasoning based on axioms, are realized through cognitive capacities and bodies of knowledge which are external to religion. These are not involved in the process of revealing religious knowledge. They rather create obstacles which veil religious knowledge. Adopting a descriptive-analytic method, the present study concludes that revealing religious knowledge through an intellect beyond human existence is not free of ambiguities. On the other hand, considering the body of knowledge which rests upon human intellect as an obstacle to gaining religious knowledge is not defendable and faces insurmountable challenges.

Key Terms: *religious teachings, revelation of religious teachings, active intellect, intellectual reasoning.*

* Razavi University of Islamic Sciences

saddelbari@gmail.com

** Razavi University of Islamic Sciences

Reception date: 94/3/12

Acceptance date: 94/7/15

A Brief Survey on Manifestations of Knowledge and Training in Islamic Mysticism

Raziyeh Hojjatizadeh *

Abstract

Mystical epistemology, which is mostly known for its deeper look into the depth of religion, makes a perpetual effort to develop a mutual discourse between mysticism and other epistemological perspectives. With this orientation, mysticism has managed to consolidate its foundations in the context of Iranian-Islamic tradition. In this respect, mysticism's development of its epistemological, ontological and sociological aspects has paved the way for the transmission of the above-mentioned foundations through instruction (*âmoozesh*) and education (*parvaresh*). The present paper intends to reflect on these directions and investigates the differences between the two with the aim of examining the way mysticism achieves its educational and instructional goals through training programs to formulate and conceptualize the mystic training path. To this end, the present paper is concerned; first, with the master's (*pîr*) role in efflorescence of both individual and social dimensions of the spiritual disciple; second, with the redefinition of the key terms of the didactical tradition of Islamic mysticism; third, with the description of socio-cognitive perspectives of self-knowledge; fourth, with the position of self in Sufi's psychological education; and fifth, with the role of language in several levels of mystical training modes. The paper is an attempt to find answers to the following questions: (1) Is mystic education capable of contributing to the social and interpersonal development of man in addition to his individual and cognitive development? (2) To what extent is this kind of education dependent on its adequate instruments to set the scene for development?

Key Terms: *mysticism, self-knowledge, mystical language, education, epistemology.*

* University of Isfahan

rhojjatizadeh@yahoo.com

Reception date: 94/3/20

Acceptance date: 94/7/19

Progress of Science in Kuhn's Paradigm

Reza Sadeghi*

Abstract

Kuhn explains the progress of science without appeal to the concept of truth or truthlikeness. He does not agree with the common view which considers the accumulation of confirmed theories as the cause of progress in science. From his viewpoint, the scientific revolution was an interruption which led to an incommensurable paradigm. Drawing on approximation, he rejects ultimate truth as the final goal of science and attributes the complexity of scientific branches to unfocused transitions. From his point of view, progress is the capacity of a paradigm in providing an appropriate background for research on specific and specialized issues and in solving its own internal puzzles. The present paper argues that in spite of Kuhn's view that revolutions are interruptions his claim is not confirmed by the history of science and as his critiques have argued even in his so-called revolutions many of the results of the past researches are maintained. In his later works, Kuhn himself acknowledges that the concept of revolution needs to be revisited.

Key Terms: *Kuhn, scientific revolution, progress, truth, history of science, final goal.*

* University of Isfahan

r.sadeghi@ltr.ui.ac.ir